

کنگره جهانی منابع آموزشی آزاد
سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو-پاریس)، ۲۰-۲۲ ژوئن ۲۰۱۲
بیانیه منابع آموزشی آزاد - پاریس ۲۰۱۲

پیشگفتار

- کنگره جهانی منابع آموزشی آزاد، در سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو-پاریس)، از بیست تا بیست و دو ژوئن ۲۰۱۲ برگزار شد،
بیانیه های بین المللی مطرح شده به قرار زیر هستند:
- بیانیه جهانی حقوق بشر (ماده ۲۶، ۱)، بیان می کند که: "هر کس حق برخورداری از آموزش و پرورش را داراست"؛
  - پیمان بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (ماده ۱۳، ۱)، "حق آموزش و پرورش رایگان برای همگان" را به رسمیت می شناسد؛
  - کنوانسیون ۱۹۷۱ برن برای پشتیبانی از آثار ادبی و هنری و پیمان ۱۹۹۶ حق تکثیر ویو؛
  - اعلامیه هزاره داکار و چارچوبی برای عمل سال ۲۰۰۰، پیمان های جهانی که آموزش با کیفیت برای همه کودکان، جوانان و بزرگسالان را فراهم می سازد؛
  - در نشست جهانی ۲۰۰۳ درباره جامعه اطلاعاتی^۱، بیانیه بنیان ها پایبند می گردد "برای ساخت جامعه اطلاعاتی مردم محور، فراگیر و توسعه گرا، هر کس باید بتواند در پدید آوردن، دسترسی، بکارگیری و به اشتراک گذاری داده ها و دانش سهیم باشد"؛
  - راهبرد ۲۰۰۳ یونسکو درباره گسترش و بکارگیری چندزبانی و دسترسی جهانی به فضای مجازی؛
  - کنوانسیون ۲۰۰۵ یونسکو در پشتیبانی و گسترش گوناگونی فرهنگی می گوید: "دسترسی عادلانه در گستره بیان فرهنگی غنی و گوناگون از سراسر جهان و دسترسی به فرهنگ به منظور بیان و گستردن آن، از عناصر مهمی هستند که به بالا بردن گوناگونی فرهنگی و تشویق همگرایی فرهنگی یاری می رساند"؛
  - کنوانسیون ۲۰۰۶ حقوق افراد معلول (ماده ۲۴)، که حقوق آنها در آموزش و پرورش را به رسمیت می شناسد؛
  - بیانیه ششگانه کنفرانس بین المللی درباره آموزش و پرورش در همایش آموزش برای بزرگسالان^۲ بر نقش اساسی یادگیری و آموزش بزرگسالان تاکید دارد.

این بیانیه بر این امر پافشاری می کند که واژه "منابع آموزشی آزاد" در گردهمایی سال ۲۰۰۲ یونسکو درباره ابزارهای درسی آزاد، برای نخستین بار بکار برده شد و به منابع آموزشی، پژوهشی به روش دیجیتال و یا غیر از آن گفته می شود که در گستره همگانی قرار دارد و یا تحت یک پروانه آزاد پخش گردیده و دسترسی بدون هزینه، بکارگیری، سازگاری و پخش دوباره آن توسط دیگران یا بدون محدودیت و یا با دسترسی اندک باشد. پروانه آزاد در چارچوب حقوق مالکیت معنوی برپایه کنوانسیون های بین المللی معتبر و با احترام به حق نویسنده تعریف شده است؛

با یادآوری بیانیه ها و راهبردهای موجود در منابع آموزشی آزاد مانند بیانیه ۲۰۰۷ کیپ تاون درباره آموزش و پرورش آزاد، بیانیه ۲۰۰۹ داکار درباره منابع آموزشی آزاد و راهبرد های انجمن آموزشی کول^۳ و یونسکو در منابع آموزشی آزاد در زمینه آموزش عالی سال ۲۰۰۱؛

¹ Information Society

² CONFINTEA

³ Commonwealth of Learning

گفتنی است منابع آموزشی آزاد از اهداف بیانیه های بین المللی که در بالا اشاره شد پشتیبانی می کند؛

پیشنهاد می کند که دولت ها، به فراخور گنجایش و توانایی خود:

الف. بانی آگاهی بخشی و بکارگیری منابع آموزشی آزاد بشوند. گسترش دادن و بکارگیری منابع آموزشی آزاد در آموزش و پرورش در تمام سطوح، اعم از رسمی و غیر رسمی، در راستای یادگیری همیشگی، که به فراگیری اجتماعی، برابری جنسیتی و آموزش نیازهای ویژه باری رساند. بهبود بهره وری-هزینه و چگونگی آموزش دادن و یادگیری نتایج از راه بکارگیری بیشتر منابع آموزشی آزاد.

ب. بکارگیری فن آوری داده ها و ارتباطات⁴ را آسان سازند. پرکردن شکاف دیجیتالی با گسترش زیرساخت های مناسب، به طور ویژه، برقراری پهنای باند مقرون به صرفه، فن آوری های گسترده ای برای موبایل و منبع تغذیه الکتریکی قابل اعتماد. بهبود رسانه ها و دانش اطلاعاتی و تشویق گسترش و بکارگیری منابع آموزشی آزاد در فرمت استاندارد دیجیتال و آزاد.

پ. راهبرد ها و سیاست های منابع آموزشی آزاد را گسترش دهند. گسترش توسعه سیاست های ویژه برای تولید و بکارگیری از منابع آموزشی آزاد در راهبردهای گسترده تر برای پیشبرد آموزش و پرورش.

ت. افزایش گیرایی و بکارگیری چارچوب های پروانه آزاد. آسان سازی در بکارگیری دوباره، بازنگری، در هم آمیختن و پراکندن دوباره نوشتارهای آموزشی در سراسر جهان از راه صدور پروانه آزاد، با ارج نهادن به حق تکثیر و بکارگیری گوناگون از این منابع، در دامنه وسیعی از چارچوب ها

ث. پشتیبانی از ظرفیت سازی برای توسعه پایدار مواد آموزشی با کیفیت. پشتیبانی از نهادها، آموزگاران پر انگیزه و دیگر پرسنل برای تولید و به اشتراک گذاری منابع آموزشی در دسترس و با کیفیت بالا، با توجه به نیازهای محلی و گوناگونی همه گیر دانش آموزان. بالا بردن تضمین کیفیت و بررسی منابع آموزشی آزاد از طریق داوری همتا. گسترش مکانیسم ها برای ارزیابی و صدور گواهینامه از نتایج به دست آمده از راه منابع آموزشی آزاد.

ث. ایجاد همبستگی های راهبردی برای منابع آموزشی آزاد. بکاربردن فن آوری رو به رشد برای به اشتراک گذاشتن مواد آموزشی که تحت نام پروانه آزاد در رسانه های گوناگون پراکنده شده است و با همکاری های راهبردی نوین در بین بخش های آموزشی، صنعتی، کتابخانه ای، رسانه ای و ارتباطات از راه دور پایداری آنرا تضمین کنند.

ج. بانی گسترش منابع آموزشی آزاد و برداشت های تازه از آن در انواع زبان ها و زمینه های فرهنگی. پشتیبانی از تولید و بکارگیری منابع آموزشی آزاد در زبان های محلی و زمینه های فرهنگی گوناگون برای اطمینان از شایستگی و در دسترس بودن آنها. سازمان های بین دولتی با ارج نهادن به دانش و حقوق بومی، باید اشتراک گذاری منابع آموزشی آزاد را در سراسر زبان ها و فرهنگ ها تشویق کنند.

چ. یاری رسانی به امر پژوهش در منابع آموزشی آزاد. توسعه در امر پژوهش، گسترش، بکارگیری، ارزیابی و زمینه بخشی دوباره منابع آموزشی آزاد و همچنین در مورد فرصت ها و چالش های که ایجاد می کنند و تاثیر آنها بر روی کیفیت و بهره وری هزینه آموزشی به منظور توان بخشیدن به سرمایه گذاری همگانی در منابع آموزشی آزاد.

ح. آسان سازی یافتن، بازیابی و به اشتراک گذاری منابع آموزشی آزاد. گسترش ابزارهای کاربر پسند به منظور شناسایی و بازیابی منابع آموزشی آزاد مربوط به نیازهای ویژه هستند. فراگرفتن استانداردهای مناسب و آزاد برای بدست آوردن اطمینان از قابلیت همکاری و آسان سازی بکارگیری از منابع آموزشی آزاد در رسانه های گوناگون.

⁴ Information Communication Technology

خ. یاری رسانی به پروانه آزاد مواد آموزشی تولید شده با هزینه همگانی. به منظور افزایش تاثیر سرمایه گذاری (بدون هیچ محدودیتی)، دولت ها/مقامات درخور می توانند مزایای قابل توجهی برای شهروندان خود را فراهم کنند تا مواد آموزشی توسعه یافته با هزینه همگانی و تحت پروانه آزاد در دسترس همگان قرار گیرد.

Translated by Cyrus Kuhestani